

Jezus v svojem času

9. poglavje: Zadnji dnevi

Nedelja slovesnega vhoda

Odslej je treba dan za dnem in skoro uro za uro slediti Jezusovi poti proti končni odločitvi. Nedelja, 2. aprila - predstavljati si moramo eno tistih lepih pomladanskih juter v Judeji, ko duša v prosojni jasnini daljine, v oživljajočem vetriču, polnem blagodišečih rastlinskih vonjav, in v tisočerem žvrgolenju škrjančkov meni, da vprav čuti navzočnost Božje milosti. Veliko ljudi je že zgodaj odšlo na cesto proti Betaniji, da bi poslušali Jezusa. Vse je govorilo samo o njegovih čudežih, o jerihonskih slepcih, ki jima je vrnil vid, in predvsem o Lazarju, ki je umrl in že dehnal, pa ga je vrnil svojem.

Tudi Jezus je že šel proti Jeruzalemu. Pot se je vzpenjala po pobočju Oljske gore, katere vrh je pustil na levi ter se po nekaj vijugah spustil na planoto, od koder se opira veličasten pogled na mesto. Okoli Jezusa se je zbralo spremstvo njegovih vnetih pripadnikov in radovednežev. Nekje pred vrhom so stale ob cesti hišice vasice Betfage, "hiše smokev"; njena lega je danes zelo negotova. Tedaj je Jezus storil nekaj, česar njegovi spremljevalci niso takoj razumeli, vendar pa nobeden od evangelistov ni pozabil poudariti (Mt 21; Mr 11; Lk 19,29; Jan 12,14). Dvema od svojih učencev je namreč rekel: »Pojdita v vas, ki je pred vama, in takoj bosta našla oslino privezano in žrebe pri njej; noben človek še ni sedel na njej. Odvežita ju. In če vaju kdo vpraša, zakaj ju odvezujeta, odgovorita: 'Gospod jo potrebuje' in takoj jo bo pustil semkaj.«

Osel? Ali je bil Jezus samo truden? Ne bi se zdelo, ker je bil Jezus v vsem evangeliju krepak hodec. Ali je hotel, da bi bil njegov prihod v mesto slovesnejši? Brez dvoma. Čeprav tako živinče ni nobeno razkošje. Nič zato, če je osel na Vzhodu krepkejši od onih v naši deželi in ni v ničemer podoben skromnemu alžirskemu osličku ter je bil celo za ugledne ljudi primerna žival, kakor vidimo, na primer, v Knjigi sodnikov (10,4; 12,14) in v pustolovščini Absaloma, ki je tedaj, ko je našel smrt, jezdil na oslu ali na muli. Sklicevati se moremo tudi na Homerja, ki je dejal za Ajaksa, da je »veličasten kakor osel«, pa vendar bi rimski konjenik, ki je

s krepko roko vodil svojo žival, pomilovalno gledal na ljudskega voditelja na oslu!

Izbira je razkrila bolj tajne namene. V vsej sveti zgodovini stare zaveze je osel simbol miru, krotkega in skromnega življenja, kakor je konj simbol vojne, razkošja in izžemanja. Preroki so često očitali kraljem, da preveč ljubijo konjenico. Jezus je kralj, toda kralj miru. Ugotovitev: »Osel, na katerem še nihče ni sedel«, jasno kaže na verski značaj izbire. Vsi stari so verovali, da žival ali stvar, ki sta že služila svetni rabi, nista več primerna za sveto rabo (4 Mz 19,2; 5 Mz 15,19; 21,3; 1 Kr 6,7). Predvsem pa beremo pri preroku Zahariju besede, na katere je gotovo mislil Jezus: »Glej, k tebi prihaja tvoj kralj: pravičen je in zmagoslaven, krotek, na osliču jezdi, na žrebetu oslice« (9,9). V izbiri skromnega živinčeta je bilo torej mesijansko znamenje. Zmagoslavje, ki se pripravlja, je zmagoslavje kralja, ki so ga napovedovali preroki in ga Jezus hoče javno razodeti na dan, ko se je začelo vse zapletati.

Brez dvoma skromno zmagoslavje, ki se je močno razlikovalo od tistih, ki so jih slavili v Rimu: zmagovalec na kvadrigi, neskončne legije in ujetniki v verigah, ki so zaključili sprevod. Fra Angelico je pravilno doumel njegovo popolno preprostost in veličastno milino. Verniki in radovedneži so se sami od sebe uvrstili v sprevod. »Nekateri so sekali vejice z dreves in jih stlali po poti, drugi so mahali s palmovimi vejami, mnogi so razgrinjali na pot svoje plašče in vsi učenci so začeli navdušeno na ves glas prepevati božje hvalnice: »Hozana! Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem! Blagoslovljeno prihajajoče kraljestvo našega očeta Davida! Blagoslovljen sin Davidov!« Skromna zelišča Judeje, ki so aprila zelena in sočna in vsa dehteča, veje drevesa miru, oljke, in palme, ki jih zahteva dostojna proslava zmage – Cerkev gleda v njih predvsem podobo dobrih del, ki jih je treba prinesiti Jezusu in položiti k njegovim nogam (molitev pri blagoslovu oljk). Običaj razgrinjanja oblačil pod noge tistih, ki jih hočemo počastiti, je na Vzhodu že star. *Tisoč in ena noč* velikokrat govori o njem in neki angleški konzul v Damasku, bilo je pred sto leti, pripoveduje, kako mu je nekoč, na poti skozi Betlehem, prišlo naproti na stotine mož in žena, ki so nenadoma začeli razgrinjati po tleh pred njegovega konja svoja oblačila ter ga ponižno prosili, naj posreduje zanje pri egiptovskem podkralju, čigar srd so zbudili s svojim uporom.

Farizeji, ki so imeli povsod svoje vohune, so bili obveščeni o tem, kaj se godi. Sicer so mislili, da bo prišel Jezus za veliko noč v Jeruzalem, vendar so upali, da bo obziren, kakor ob drugih prilikah. Zdaj pa je prihajal kot zmagovalec, očitno v vlogi mesijanskega kralja slave. »Učenik, posvari svoje učence!« so mu jezno

rekli. »Odgovoril jim je: 'Povem vam, če ti umolknejo, bodo kamni vpili'« (samo Lk 19,39.40).

Na vrhu, kjer se cesta prek širokega sedla spusti po zahodnem pobočju naglo navzdol, se je Jezus ustavil. Pred njim se je v resnično kraljevskem sijaju razprostiralo mesto. Od nikoder ni boljšega pogleda nanj kakor s tega pobočja Oljske gore. Nagnjeno od zahoda proti vzhodu se onstran Kidróna mogočno in strmo nudi občudovanju gledalca. V tistih časih ni bilo tako kakor ga vidimo danes. Obdano s škrlatnim in blede-vijoličastim nazobčanim obzidjem, ki spominja na avignonsko, je danes srednjeveško mesto, na katerega je muhavost zgodovine poveznila čudovito kupolo, katedralo v izbrani modrini v spomin kalifa Omarja, ter na slepo posejala med rdečerumenimi skupinami po frankovsko zidanih hiš belima stebila islamskih minaretov. V Jezusovem času pa je gotovo nudilo veliko očarljivejšo sliko. Kakor danes je bilo tudi tedaj mesto iz kamna, ki neomejeno vlada tu in o katerem je Chateaubriand dejal, da ga spominja na spomenike na pokopališču, izgubljenem v puščavi. Kako je sijala tedaj tisočletna prestolnica, ki ji je v blišč zaljubljeni samosilnik Herod pravkar dal popolnoma novo obleko! Belo so sijali kamniti skladi v podnožju kiklopskega obzidja in pročelje templja, ki je bilo pred Jezusom, se je bleščalo v zlatu. V središču slike se je simbolično dvigala ogromna gmota svetišča s svojimi preddvori, s svojim obzidjem in s svojimi stolpi. Na desni je bil spoštovanja zbudajoči četverkot trdnjave Antonije, vojašnice rimske posadke. Povsod je bilo videti razkošne palače, ki so jih bili zgradili veliki duhovniki in četrti oblastniki, v ozadju pa se je kot čuvaj vrat proti morju, dvigal Davidov stolp, zgrajen na temeljih visokih teras, kjer je nekoč kraljevski pevec pel Večnemu svoje psalme: petdeset metrov visoka, nepremagljiva trdnjava, kjer so se štirideset let pozneje zadnji izraelski branilci upirali Titovim legijam.

Pogled na mesto in slika grozeče nesreče, ki je vstala v Jezusovi od Svetega Duha napolnjeni duši, sta napolnila njegovo srce s strašno slutnjo. Tu so bili vsi njegovi spomini: spomini njegovega rodu, njegovega naroda. Na teh trikrat svetih krajih so vladali njegovi očetje; zdaj so spali v ozadju doline, ki se je razprostirala na njegovi levi, med skupinami belih grobov in visokimi, temnimi cipresami. Bolj ko kdorkoli je poznal nadnaravni pomen templja, edinega mesta na svetu, kjer so častili pravega Boga. Zakaj je moralo vse zaiti v žalostno slepo ulico, zakaj je Previdnost dopustila zakrknjenost in zaslepljenost? Jezus je zaihtel, kakor se krepko izraža v grščini evangelist Luka. »O, da bi tudi ti na ta dan spoznalo, kaj ti prinaša mir, takó pa je prikrito tvojim očem. Prišli bodo nadte dnevi, ko te bodo

sovražniki obdali z okopi, te oblegali in stiskali z vseh strani. V tla bodo poteptali tebe in tvoje otroke v tebi in ne bodo pustili kamna na kamnu v tebi, ker nisi spoznalo časa svojega obiskanja.» (Lk 19,41-44). Čudne, skrivnostne besede; Jezus jih tedaj ni razložil.

V mesto je prišel gotovo skozi Zlata vrata. Križarji so jih zazidali in zgradili tam kapelo; odprli so jih vsako leto na cvetno nedeljo za slovesni vhod patriarha, ki je jezdil na oslu med vzklikanjem množice, ki je metala predenj veje in plašče. Ta vrata so najbliže templju, kamor se je odpravil Jezus. Tam se mu je nudil prav isti prizor, ki ga je razsrdil že pred dvema letoma: pobožnost in kupčija, ki sta se pretesno povezali, sta spremenili stebrišča v menjalnice, preddvorja v sejmišča in svete dvore v prodajalne dišav. Iz svetega kraja se je razlegalo vreščeče vpitje, pomešano z meketanjem živali. V Mesiju je vstal isti srd kakor nekoč; udaril je na desno in levo in pometel trg pred seboj. Njegov prihod ni ostal neopažen.

Kot menijo, drugi Jezusov nastop v templju, o katerem poročajo sinoptiki (Mt 21; Mr 11; Lk 19) ni isti kot tisti, o katerem govori Janezov evangelij (2,13-22).

Jezusov silni nastop je gotovo olajševala navzočnost spremstva, ki mu je sledilo. Truma je od Betfage dalje od trenutka do trenutka naraščala. Seveda niso bili vsi njegovi prepričani pristaši niti spreobrnjenci. Pri takih nastopih igra radovednost važno vlogo. Kljub temu so bili ljudje zelo navdušeni. Jasni otroški glasovi so vzklikali Mesiju (Mt 21,15.16). Farizeji, ki so bili vedno bolj vznemirjeni, so govorili med seboj: »Vidite, da nič ne dosežete. Glejte, vse je odšlo za njim!« (Jn 12,19). Celopogani, neobrezanci, morda "bogaboječi", prozeliti, ki jih je pritegnila vera v enega Boga, so prosili apostola Filipa in Andreja, da bi jih povedla k Jezusu, ki je bil resnično junak dneva.

Izročilo pripoveduje legendo, da je pogane poslal k Jezusu edeški kralj Abgar in mu ponudil zatočišče v svojem malem kraljestvu. V zahvalo naj bi mu Jezus poslal svojo čudežno podobo. Zakaj so hoteli videti Jezusa? Morda zato, ker je bil tisti trenutek v preddverju vernikov; vsem neobrezanim pa je bilo pod smrtno kaznijo prepovedano vstopiti v ta pridržani del templja.

Vendar Jezus tudi v sijaju slave, ki se razodeva v samem srcu Jeruzalema, v trenutku, ko vse ljudstvo, ki je zbrano za veliko noč, ponavlja njegovo ime, niti za

hip ne izgubi iz zavesti usode, ki ga čaka in ki jo sam hoče. Učenca sta mu prišla povedat, naj se pokaže Grkom, ki so ga s simpatično radovednostjo hoteli videti. Odgovoril jima je, da je blizu ura, ko ga bo vsakdo mogel videti poveličanega. Ker je morda v duši svojih zvestih bral nepotrpežljivost, vročo žejo po svetnem zmagoslavju, je bil še določnejši; ponovil je, kaj bo resnični pogoj njegove slave:

»Prišla je ura, da se Sin človekov poveliča. Resnično, resnično, povem vam: Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umre, ostane sólo; če pa umre, obrodi obilo sadu. Kdor ima rad svoje življenje, ga bo izgubil; kdor pa sovraži svoje življenje na tem svetu, ga bo ohranil za večno življenje« (Jn 12,23-26).

Ob uri, ko ljudje njegovega spredstva, med seboj pomešani Judje in pogani, nudijo sliko množice bodoče Cerkve, se zdi Jezusu potrebno ponoviti, kaj ga bo to novo človeštvo stalo. V njegovi duši vstaja krvava skrivnost odrešenja. Njegovi zvesti še ne razumejo, kakšni slavi jih posveča. Ne vejo še, kaj pomeni "sovražiti svoje življenje na tem svetu" v nadčloveški igri, kjer tisti, ki izgubi, dobi. On pa to ve. In ker je človek, popolnoma človek, ga prevzame strašna, človeška groza spričo tako bližnje in strašne bodočnosti. V spominu vstaja skušnjava, ko se je v puščavi Džebel Qarantal upiral satanu. V spominu vstaja groza četrtkovega večera na getsemanskem vrtu, ki bo še hujša. Besedilo sv. Janeza v nekaj vrstah razodeva vso dramatičnost boja: »Zdaj je moja duša vznemirjena in kaj naj rečem? Oče, reši me iz te ure? Zavoljo tega sem vendar prišel v to uro. Oče, poveličaj svoje ime!« je zaključil Jezus v zanosu popolne vdanosti (Jn 12,27-28). Tisti trenutek je bilo slišati pomladanskemu gromu podoben glas: z nebes je odgovoril Bog.

Tako se bo dan, ki se je začel z bleščečo lučjo zmagoslavnega jutra, končal v mračni tesnobi. Množica je slišala skrivnostni grom. Nekateri so menili, da je govoril angel. »Ta glas ni nastal zaradi mene,« je povzel Jezus, »ampak zaradi vas. Zdaj je sodba nad tem svetom, zdaj bo vladar tega sveta izgnan ven, in ko bom povzdignjen z zemlje, bom vse pritegnil k sebi« (Jn 30-32). Ljudje niso razumeli strašne preroške besedne igre. Postava vendar govori, da bo Mesija ostal vekomaj. Torej ne more napovedati svoje smrti. Povzdignjen? Kaj hoče s tem reči? Sin človekov? Kdo je pravzaprav?

Nekateri od tistih, ki so od jutra hodili za Prerokom, so se polagoma utrudili. Zvečerilo se je. Sonce je zašlo okoli pol šestih in obzorje za trojico stolpov, Fazael, Mirjam in Hippicus, ki spominjajo na troje bitij, ki jih je ljubil Herod, je vse rdeče. Zdaj jih ni več toliko okrog Jezusa, ki je ostal na eni od tempeljskih teras. Treba je

zopet začeti življenje in se vrniti k vsakdanjim opravilom. Po bledovijoličastih moabskih gorah v daljavi se vlečejo zadnji sončni žarki. »Luč v razsvetljenje poganov« (Lk 2,29), je prerokoval sveti starček Simeon, ko so predstavili dete v templju. »Le še malo časa je luč med vami,« je zadnjič svetoval Jezus. »Hodite, dokler imate luč, da vas ne zajame tema. Kdor hodi v temi, ne ve, kam gre. Dokler imate luč, verujte v luč, da postanete sinovi luči!« (Jn 12,35-36).

Verniki so polagoma odhajali iz svetišča. Duhovniki so se vračali k daritvenemu obredu: z bosimi nogami so stopali po stopnicah svetih preddvorov. Z nočjo se je shladilo. Na kaj so mislili dvanajsteri, ki so ostali okoli Jezusa? Danes pač ne bodo še dvignili ljudstva, da bi prisililo Kajfa, naj mazili skrivnostnega Mesija za kralja. Počasi so se spustili za Jezusom proti Zlatim vratom in se vrnili v Betanijo.